

Till
Utbildningsdepartementet

Härnösand 2024-11-28

Remissvar från Härnösands folkhögskola avseende betänkandet Bildning, utbildning och delaktighet - folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42)

Härnösands folkhögskola (HFS) inkommer härmed med yttrande över betänkandet Bildning, utbildning och delaktighet - folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42).

Härnösands folkhögskola är en av Ekumeniakyrkan och Ekumenias fem folkhögskolor i landet och därmed en del av RIO-folkhögskolorna.

Ingress

Utredningen är omfattande och vi har valt att fokusera utifrån vårt perspektiv som rörelsefolkshögskola, vår inriktning och skolans geografiska läge.

En utmaning i arbetet är utformningen av remissen, då det ibland är svårt att urskilja om förslaget har ett studieförbunds- och/eller folkhögskoleperspektiv. Det samma gäller mål och indikatorer då dessa skulle behöva formuleras tydligare för dessa två bildningsformer, studieförbund och folkhögskola. HFS anser att det är en gedigen utredning med folkbildningen i fokus.

Vi har valt ut sex områden som vi vill ge synpunkter på.

1. Demokrati
2. Ökad administration vid mer kontroll
3. Målformuleringar och indikatorer - separat mellan folkhögskola och studieförbund
4. Tidsperioden gällande införande
5. Kultur
6. Internatets betydelse inom folkhögskolornas folkbildningsarbete

Demokrati

12.3.2 Det nya övergripande målet för folkbildningspolitiken ska vara höjd bildningsnivå, höjd utbildningsnivå och ökad delaktighet i samhället.

Härnösands folkhögskola delar i huvudsak utredningens uppfattning om det övergripande målet, men anser att stärka demokratin bör ingå i det övergripande målet. Därför vill HFS göra ett viktigt tydliggörande av förslaget för att stärka demokratin:

Stärkt demokrati – tillsammans med andra – genom höjd bildningsnivå, höjd utbildningsnivå och ökad delaktighet i samhället. HFS saknar även skrivningar om värdet av demokratin i sig samt demokratins ursprung i bildning och kultur.

Ökad administration

15.8 Folkbildningsrådet, SISU Idrottsutbildarna och de som har tagit emot statsbidrag till folkbildningen ska lämna Myndigheten för kulturanalys, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering samt Centrum för idrottsforskning de uppgifter och upplysningar som behövs för att genomföra uppföljning och utvärdering av statens stöd till folkbildningen.

Denna ökade administration riskerar särskilt drabba folkrörelse-, organisations-, stiftelse- och föreningsdrivna folkhögskolor. Det är redan idag ett hårt administrativt tryck när det gäller administrationen kring kvalitetsarbete, uppföljningar, utvärderingar via FBR, SPSM, regioner och kommuner m fl. Om administrationen ökar ytterligare, bör grundbidraget höjas, för att kunna skapa resurser för detta.

Målformuleringar och indikatorer - separat mellan fhs och studieförbund

12.3.1 En ny målstruktur med ett övergripande mål och fyra delmål för folkbildningspolitiken ska införas. De idag gällande fyra syftena med statsbidraget ska upphöra att gälla, och i stället ska ett övergripande syfte med statsbidraget för folkbildningen införas. HFS ställer sig bakom en ny målstruktur med bland annat ett övergripande syfte med statsbidragen till folkhögskolor respektive studieförbund. 13.3 De indikatorer som i dag används för att följa upp folkbildningen ska kompletteras och revideras.

HFS avstyrker de föreslagna indikatorerna under respektive delmål, eftersom delmålen och även indikatorerna enligt HFS uppfattning bör vara specifikt utformade för folkhögskolor respektive studieförbund. För närvarande är det en blandning av indikationer, vilket gör det svårt att jämföra mellan studieförbund och folkhögskolor. Det finns en risk för fortsatt volymjakt för studieförbund och folkhögskolor som indikatorerna är utformade, exempelvis "andel nybörjare". När är man nybörjare utifrån att många är kursdeltagare vid flera olika folkhögskolor och hur värderar man relationen mellan långa kurser, korta kurser och kulturprogram?

Tidsperioden gällande införande

HFS avstyrker den 1 januari 2026 som datum för ikraftträdande. Det är mer lämpligt med den 1 januari - 2027, så att folkhögskolorna har en rimlig chans att säkerställa förändringar samt ytterligare kvalitetssäkra arbetet för de effekter som önskas.

Kultur

10.2.1 Folkbildningens särskilda betydelse för kultur

Utredningen bedömer att en särskild utredning kring musikutbildningarnas förutsättningar bör tillsättas i syfte att se över hur samverkan och samordning mellan olika aktörer kan utvecklas för att skapa bättre förutsättningar för olika nivåer av musikutbildning att understödja varandra utmaning att utveckla musikutbildningarna.

HFS tycker att det är viktigt att olika musikutbildningar kan utvecklas, då det finns en risk att kulturskolorna i yngre åldrar minskar i omfattning. Oavsett vad det är för slags musikinriktningar som avses, har musik och kultur stor betydelse för både den existentiella och fysiska hälsan. HFS tillstyrker att en särskild utredning görs.

Internatets betydelse inom folkhögskolornas folkbildningsarbete

Det finns internatboende på ca $\frac{1}{3}$ av Sveriges folkhögskolor och det är en oerhört viktig del för deltagare att få växa som människa, ta hänsyn till andra deltagare, demokrati m.m. - det är en del av den informella bildningen inom folkhögskolan. Vi har många livsberättelser där deltagarna säger att internatlivet var en stor del av att jag växte som människa och upptäckte både mig själv och andra.

Det är också en förutsättning för deltagare med funktionsnedsättning att det finns ett internat och dess stödpersoner för att ge denna målgrupp en chans att gå på folkhögskola. Vi hittade ett enda ord om internatlivet i betänkandet och det var om hur det ser ut i Finland.

Vi vill att utredningen ska ta hänsyn till internatboendets betydelse för kursdeltagarna. Allt som oftast beskriver kursdeltagare att internatboendet har spelat en avgörande roll att få "känslan av sammanhang - Kasam"
Det är viktigt att det finns en finansiering och infrastruktur för hela landet och då är det extra viktigt med skolor på landsbygden och i norra delar av landet.

För Härnösands folkhögskola

Hans Noreliusson, rektor

Christina Gärdin, vice ordförande i styrelsen